

Cestování do zaměstnání

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2003</i>
Otázky:	<i>EU.67, EU.68, EU.69</i>
Termín terénního šetření:	<i>19. – 26. 5. 2003</i>
Počet respondentů:	<i>1048</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>23. července 2003</i>
Kód tiskové informace:	<i>eu30723</i>
Autor výzkumu:	<i>RNDr. Milan Jeřábek, Ph.D.¹</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

Součástí květnového výzkumu, který vznikl ve spolupráci s řešiteli projektu „Pracovně podmíněné migrace jako součást mezinárodního (přeshraničního) trhu práce Česka v kontextu evropské integrace“, byly některé otázky týkající se doby a způsobu dopravování současné ekonomicky aktivní populace (n=563) do zaměstnání.

Nejdříve byla všem ekonomicky aktivním respondentům položena otázka na to, zda pracují v místě (obci, městě), kde mají trvalé bydliště.²

Tabulka 1: Práce v místě bydliště (v %)

ano	59
ne	40
jiná odpověď	1
CELKEM	100

Výsledky zachycené v tabulce 1 ukazují, že celkově asi tři pětiny (59 %) ekonomicky aktivních obyvatel ČR pracují v obci či městě, kde trvale žijí, zatímco dvě pětiny (40 %) za prací dojíždějí do jiného místa.

Podrobnější analýza výsledků potvrdila předpoklad, že za prací mimo obec dojíždějí především lidé z vesnic či menších měst. V obcích s populací do 2 tisíc obyvatel přibližně 70 % ekonomicky aktivních za prací dojíždí jinam, v sídelních jednotkách od 2 do 5 tisíc obyvatel to je 55 %, a v menších městech od 5 do 15 tisíc obyvatel téměř polovina (49 %). Naproti tomu ve větších městech s populací

¹ Autor výzkumu RNDr. Milan Jeřábek, Ph.D. je vědeckým pracovníkem výzkumného oddělení České pohraničí Sociologického ústavu AV ČR. Výzkum byl podporován projektem GA ČR č. 205/02/0321 „Pracovně podmíněné migrace jako součást mezinárodního (přeshraničního) trhu práce Česka v kontextu evropské integrace“ ve spolupráci s výzkumnými týmy Západočeské univerzity v Plzni, Univerzity Karlovy v Praze, Masarykovy univerzity v Brně a Ostravské univerzity v Ostravě.

² Otázka: „Pracujete v obci svého trvalého bydliště?“

15 až 80 tisíc tři čtvrtiny ekonomicky aktivních obyvatel (74 %) v nich zároveň i pracují, ve velkých městech nad 80 tisíc tento podíl činí 88 %.

Pokud jde o časovou délku jedné cesty z bydliště na pracoviště³, celkovou situaci na základě výpovědí respondentů zachycuje tabulka 2.

Tabulka 2: Doba trvání jedné cesty do práce (v %)

10 minut a méně	25
11 až 20 minut	31
21 až 40 minut	28
41 minut až 1 hodina	13
více než 1 hodina	3
CELKEM	100

Podle výsledků více než polovina ekonomicky aktivních občanů (56 %) necestuje ze svého bydliště na pracoviště déle než dvacet minut, 25 % jednu cestu z domova do práce zvládá dokonce v čase do deseti minut. Další více než čtvrtině pracujících lidí (28 %) cesta do zaměstnání zabere 21 až 40 minut. Zbývajících 16 procent pak do zaměstnání cestuje déle než 40 minut, z toho 3 % jedna cesta trvá dokonce déle než jednu hodinu.

Délka trvání jedné cesty z domova do zaměstnání se celkem pochopitelně odvíjí především od toho, zda dotyčný pracuje v obci svého bydliště či nikoli. Lidé, kteří pracují ve městě či obci, kde žijí, necestují v naprosté většině případů do práce déle než 20 minut (72 %) a jen 11 % z nich jedna cesta zabere více než půl hodiny času. Naproti tomu z pracujících mimo obec svého bydliště se do 20 minut do práce dopraví asi jen třetina (35 %), zatímco více než půl hodiny na jednu cestu potřebuje 42 % z nich.

Tabulka 3 ukazuje, jaký způsob dopravy do zaměstnání lidé obvykle využívají.

Tabulka 3: Způsob dopravy do zaměstnání (v %)

pěšky	24
na kole	10
veřejnou hromadnou dopravou	35
autem	28
jinak	3
CELKEM	100

Z výsledků vyplývá, že nejčastěji lidé jezdí do práce veřejnou hromadnou dopravou (35 %), o něco méně často pak autem (28 %). Ti, kteří to mají do práce blízko, obvykle chodí pěšky (24 %) a část z nich (10 %) pak jezdí kole, přičemž cesta do zaměstnání těmito způsoby obvykle netrvá déle než 20 minut a prakticky nikdy nepřesahuje půl hodiny. 3 % respondentů za obvyklý označila jiný způsob dopravy.

Způsob cestování do zaměstnání se opět do značné míry odvíjí od skutečnosti, zda dotyčný pracuje v místě svého trvalého bydliště, či nikoli. Lidé, kteří musejí do práce cestovat mezi různými sídelními jednotkami, jen zřídka tuto cestu absolvují na kole či dokonce pěšky. U „přespolních“ pracovníků jako obvyklý způsob dopravy společně dominují veřejná hromadná doprava (46 %) a

³ Otázka: Jak dlouho v minutách Vám průměrně trvá jedna cesta z bydliště na pracoviště?

automobil (43 %). Naproti tomu z lidí, kteří pracují ve stejném městě či obci, kde trvale žijí, k cestě do práce hromadnou dopravu používá 27 % a automobil 16 %. Používání automobilu či naopak veřejné dopravy k cestě do práce je přitom ovlivňováno řadou rozličných faktorů, jež se promítají do sociodemografických diferencí, které ukázala podrobnější analýza výsledků šetření.

Výrazný vliv zjevně sehrává dostupnost veřejné dopravy, respektive tzv. dopravní obslužnost, což se nepřímo projevuje tím, že automobil k cestě do práce relativně častěji používají lidé z obcí do 2 tisíc obyvatel. Naopak veřejnou hromadnou dopravu, v tomto případě pochopitelně zejména městskou hromadnou dopravu, zdaleka nejčastěji používají lidé ve velkých městech s populací nad 80 tisíc.

Zásadní rozdíl ve způsobu dopravy do práce existuje z hlediska pohlaví. Automobilisté tvoří mezi muži 41 %, zatímco u žen to je jen 15 %. Ženy naopak výrazně častěji používají k cestě do práce hromadnou dopravu (43 %) než muži (27 %) a také o něco častěji chodí pěšky (30 % oproti 17 % u mužů).

Dalším faktorem, který zřetelně ovlivňuje používání automobilu či veřejné dopravy, je materiální situace respondenta či jeho domácnosti. Většina ekonomicky aktivních lidí z bohatých domácností⁴ (54 %) jezdí do zaměstnání autem. Automobilisté pak zcela jednoznačně převažují mezi podnikateli (60 %). Poněkud častěji k cestě do práce automobil využívají i absolventi vysokých škol.

⁴ Respondenti, kteří v šetření označili svoji domácnost za „velmi bohatou“ nebo za „poměrně bohatou“.